Хош келдиңиз, қарақалпақ туўысқан!

ҚОРАҚАЛПОҚ ҚАРДОШИМИЗ, ХУШ КЎРДИК!

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ★ 2 март 1969 йил, якшанба ★ № 52 (14.215). Баҳоси 2 тийин.

Эртага Тошкентда Қорақалпоғистон адабиёти ва санъати ҳафталиги бошланади

Ҳафталик давомида бўладиган учрашувлар, кечалар халқларимиз дўстлигининг катта тўйига айланади.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН — ЯШНАЁТГАН ВОҲА

Қ. КАМОЛОВ
Ўзбекистон Компартияси Қорақалпоғистон область комитетининг биринчи секретари

Қорақалпоғистоннинг ўзига хос табиати бор. Унинг территорияси Европадаги бир неча давлат территориясидан катталик қилади. Автоном республикада кўпдан-кўп кўллар ва қамишзорлар, бепоён яйловлар, кенг даштлар ястаниб ётибди. Орол денгизининг жанубий қисми, Уст-юрт ясси тоғлигининг бир бўлаги ҳам шу ерда жойлашган. Азим Амударё Қорақалпоқ диёрига келиб ўз йўлини тугаллайди. Лекин Улуғ Октябрь революциясига қадар бу ўлка ўзининг ҳақиқий эгаси бўлмиш қорақалпоқ халқига шодлик бахш этмади. Қорақалпоқ халқи маҳаллий зодагонлар, руҳонийлар ва чор амалдорларининг оғир зулми остида азоб чекиб келди. Фақат Совет ҳокимиятигина Қорақалпоғистон меҳнаткашларига сиёсий эркинлик ва социал ҳуқуқлар берди, фақат шу ҳокимиятгина халқни ижодий бунёдкорлик меҳнатининг порлоқ ва бахтиёр йўлига олиб чиқди. Бир вақтлар ночор аҳволда қолиб келган ўлка афсонавий суръатлар билан ўзгариб, гуллаб-яшнаб турган воҳага айланди.

Совет ҳокимияти йиллари мобайнида Қорақалпоғистон саноати ривож топган ва кўп тармоқли социалистик қишлоқ хўжалиги механизациялашган республикага айланди. Революцияга қадар саноатдан асар ҳам бўлмаган республикада ҳозир 90 та саноат корхонаси ишлаб турибди, энергетика, металл ишлаш, бинокорлик материаллари саноати сингари индустрия тармоқлари тез суръатлар билан ривожланмоқда. Кейинги икки-уч йилнинг ўзидагина учта компрессор станцияси, Нукусдаги сабзавот консерва заводи, Хўжайлидаги сут-ёғ заводи, Тахиатошдаги темир-бетон буюмлари заводи, Манғит — Беруний — Тўрткўл электр линияси ва бошқа объектлар ишга туширилди. Автоном республика кон қидирувчилари иш суръатларини жадаллаштирмоқдалар. Улар Қорақалпоғистон сийнасида яшириниб ётган калий ва магний тузлари, олтин, феруза, титанмагнетит рудалари, мармар ва бошқа фойдали қазилмалар хазиналари кўзини очдилар. Ҳозирги вақтда жуда катта табиий газ кони саноатда ишлатиш учун топширишга тайёрлаб қўйилди.

Капитал қурилиш жадал суръатлар билан ривожланиб бормоқда. Ўтган йили капитал маблағ сарфлаш ҳажми 1965 йилга нисбатан 42 процент кўпайди. Ҳамма турдаги транспорт иши яхшиланди, юк ташиш ҳажми 1,6 баравар кўпайди. Автомобиль парки анча кенгайтирилди. Шаҳар ва қишлоқ телефон ҳамда радио трансляция тармоғи ривож топди. Телевидение Автоном республика меҳнаткашлари турмушига сингиб кетди. Нукус телемарказининг эшиттиришларини Автоном республика пойтахтининг аҳолисигина эмас, Мўйноқ балиқчилари, Тахтакўпир чўпонлари ва Қирққиз пахтакорлари ҳам ўз зангори экранларидан томоша қилмоқдалар.

Қорақалпоқ халқи Амударё сувини тизгинлашни асрлар бўйи орзу қилиб келар эди. Бу дарёни телбалиги учун «Жайхун» деб аташарди. Эндиликда халқнинг орзуси ушаладиган вақт яқинлашиб қолди — ҳозир қурилаётган Тахиатош гидроузели 1971 йилда ишга туширилади. Бу ерда қуриладиган тўғон ўн минглаб гектар ҳосилдор ерларни суғориш имконини беришдан ташқари, унинг устидан дарёнинг ўнг соҳилига темир йўл, автомобиль магистрали ўтказиш ҳам мумкин бўлади. Шу беш йилликнинг охирларига бориб Қўнғирот — Бейнов темир йўли қуриб битказилади, ҳамма колхоз ва совхозлар ёппасига электрлаштирилади.

Қурилиш ҳавозалари кўтарма кранлар Қорақалпоғистон манзарасининг ўзига хос белгилари бўлиб қолди. Автоном республика бинокорлари беш йиллик планни муддатидан олдин бажариш ва В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллигини муносиб кутиб олиш учун бошланган социалистик мусобақага қўшилиб, беш йилликнинг биринчи ярми мобайнида 308 миллион сўм капитал маблағ ўзлаштирдилар. Кейинги уч йилнинг ўзида Қорақалпоғистон шаҳар ва посёлкаларида, колхоз ва совхозларнинг марказий қўрғонларида жами саҳни салкам 302 минг квадрат метр келадиган янги бинолар қурилди.

Қишлоқ хўжалигида, Автоном республиканинг экономикасида салмоқли ўрин тутувчи пахтачиликда айниқса катта муваффақиятларга эришилди. «Оқ ол-

(Давоми иккинчи бетда).

ТОШКЕНТ. 1969 йил 1 март. Вокзалолди майдонида Қорақалпоғистон адабиёти ва санъати вакилларини самимий кутиб олиш.

И. Глауберзон фотолари.

АМУ СОҲИЛЛАРИ ҚЎШИҒИ, ЖАРАНГЛАЙВЕР!

Азиз меҳмон — Амударё соҳиллари қўшиғи Тошкентга келди. Қорақалпоғистон адабиёт ва санъати намояндалари бу қўшиқни мамлакатимиз халқлари дўстлигининг янги катта байрами учун Ўзбекистон пойтахтига олиб келишди.

Неча минглаб тошкентликлар 1 март куни вокзал олди майдонига тўпландилар. Улар бу ерга қардош халқ вакилларини кутиб олиш учун келишган эди. Карнай-сурнай садолари янграйди. Байрамнинг гўзал либосдаги энг ёш иштирокчилари — «Қирқ қиз» ансамблининг артист қизлари вагонлардан чиқиб келадилар. Майдонда улар билан бирга Бердақ номли Қорақалпоқ давлат филармонияси қўшиқ ва рақс ансамблининг артистлари ҳам пайдо бўлади. Тошкентликлар ёзувчиларни, рассомларни, музикачиларни, Станиславский номли театр актёрларини, ҳафталикка тайёргарлик кунларида ташкил этилган хор капелласининг артистларини самимий табриклайдилар.

Митинг бошланади. Ўзбекистон ССР маданият министри В. Й. Зоҳидов меҳмонларни табриклаб нутқ сўзлайди. У айтадики, Совет ҳокимияти йилларида партия ва Совет ҳукуматининг тинмай қилаётган ғамхўрлиги туфайли қорақалпоқ ва ўзбек халқлари ўртасидаги дўстлик янада кучайди, янги мазмун билан бойиди, инсониятнинг энг юксак идеали — коммунизм қурилишига хизмат қила бошлади.

Қорақалпоғистон АССР маданият министри К. Худойбергенов ўзининг жавоб нутқида самимий кутиб олганликлари учун ҳафталик қатнашчилари номидан ташаккур изҳор қилди.

Қорақалпоғистоннинг машҳур халқ шоири Содиқ ота Нуримбетов ўзининг дўстлик ва қардошлик тўғрисидаги шеърларини ўқиб беради.

Қорақалпоғистон адабиёт ва санъати ҳафталиги вакилларини кутиб олиш маросимида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. О. Азимов, Қорақалпоғистон область партия комитетининг секретари К. Р. Ризаев, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари А. Г. Гаипов ҳозир бўлдилар. (ЎзТАГ).

Расмий хабарлар

Совет ва Польша халқлари дўстлиги манфаатларини кўзлаб

Совет ҳукуматининг таклифига биноан Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Польша Халқ Республикаси ташқи ишлар министри Стефан Ендриховский шу йил 26 февралдан 28 февралгача расмий визит билан Москвада бўлди.

Министр С. Ендриховский Москвада бўлган чоғида уни КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, ССР Иттифоқи Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, ССР Иттифоқи Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин қабул қилиб, суҳбатлар ўтказишди.

Министр С. Ендриховский СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико билан учрашди ва у билан музокаралар ўтказди.

Қўшма ахборотдан маълум бўлишича, томонлар фикрлашиб олиш чоғида СССР билан Польша ўртасидаги сиёсий, иқтисодий ва маданий муносабатлар масалаларининг кенг доирасини кўриб чиқдилар. Улар ҳар икки мамлакатнинг марксизм-ленинизм принципларига асосланган қардошларча ҳамкорлиги барча соҳаларда муваффақият билан ривожланиб, йил сайин тағин ҳам бой ва такомиллашган шаклларга эга бўлиб бораётганлигини, совет ва Польша халқларининг бузилмас иттифоқи ва қардошлигини, социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари бирлиги ва жипслигини мустаҳкамлашга ёрдам бераётганлигини чуқур мамнуният билан таъкидладилар.

Мудофаа мақсадларидаги Варшава Шартномасини мустаҳкамлашга қаратилган куч-ғайратларнинг активлаштирилиши, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар иқтисодий ҳамкорлигининг меҳнатни социалистик асосда тақсимлаш, ишлаб чиқаришни кооперациялаш ва ихтисослаштириш асосида кенгайиши ва такомиллашиши ҳозирги халқаро вазиятда алоҳида актуалликка эга бўлиб бораётганлиги хусусида ҳар икки томон ҳукуматлари тутган позициялари якдил эканлигини таъкидладилар.

Актуал халқаро проблемалар юзасидан кенг миқёсда фикрлашув бўлди.

Фикрлашув чоғида, дейилади ахборотда, ҳозирги халқаро вазиятда социалистик мамлакатлар, барча тараққиёт ва демократия кучлари ҳаракатларининг бирлиги империализмга қарши муваффақиятли кураш олиб боришнинг энг муҳим шарти, умумий тинчлик, озодлик ва халқлар тенг ҳуқуқлилигини таъминлаш шарти эканлиги таъкидланди.

Н. В. ПОДГОРНИЙНИНГ ЖАЗОИР ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИГА ҚИЛАДИГАН ВИЗИТИ ТЎҒРИСИДА

Жазоир Халқ Демократик Республикаси Революцион Кенгашининг Раиси, Министрлар Советининг Раиси Хуари Бумиддиннинг таклифига биноан, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний шу йил март ойида расмий визит билан Жазоир Халқ Демократик Республикасига боради.

ПАХТАКОРЛАРГА КАТТА ҒАМХЎРЛИК

«ОҚ ОЛТИН» ДИЕРИНИНГ МЕҲНАТКАШЛАРИ ПАРТИЯ ВА ҲУКУМАТНИНГ ПАХТАКОРЛАР ТЎҒРИСИДА ВА ПАХТАЧИЛИКНИ ЮКСАЛТИРИШ ЮЗАСИДАН БЕЛГИЛАГАН ЯНА БИР ТАДБИРИНИ КАТТА ҚУВОНЧ БИЛАН КУТИБ ОЛДИЛАР.

ЯНГИ МАРРА

Пахтанинг харид нархини ошириш тўғрисидаги партия ва ҳукуматнинг қабул қилган қарори қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари моддий фаровонлигини янада ошириш йўлида қилинаётган жуда катта ғамхўрликнинг янги мисолидир. Бу қарор хўжаликлар экономикасини тағин ҳам мустаҳкамлашни назарда тутади.

Кўклам палласи келди. Лекин далаларимизни ҳали қалин қор босиб ётибди. Ариқ-зовурларнинг анча қисми тозаланган эмас. Шундай бўлгач, баҳорги ишлар ниҳоятда тиғиз келади. Экишни жуда қисқа муддатларда ўтказганимиздагина вақтдан ютамиз. Шу боисдан ҳам, бизда 18 та ҳайдов трактори, 38 та чопиқ трактори, 22 плуг, 26 та сеялка экишга тахт қилиб қўйилди. Ҳаво юришиб кегиши биланоқ бутун ишни икки сменада ташкил этиб, чигит экишни 8 иш кунида тамомлашга қарор бердик. Ваҳоланки ўтган йили бизда экиш ишлари 15-18 кун ичида тугалланган эди.

Колхозимиз аъзолари партия, ҳукуматнинг жуда катта ғамхўрлигига жавобан ҳамда В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш мақсадида ўз зиммаларига оширилган мажбуриятлар олдилар: агар биз 1968 йилда 1330 гектар экин майдонимизнинг ҳар гектаридан 26 центнердан ҳосил кўтарган бўлсак, бу йил ҳосилдорликни 30 центнерга етказамиз.

С. ФАЙЗИЕВ,
Самарқанд область, Булунғур районидаги Жданов номли колхоз раиси.

ҲОСИЛДОРЛИК ЯНА ОШАДИ

Фарғонада ўтган хўжалик йили анча оғир келди. Лекин шунга қарамай, биз ҳосилдорликни гектар бошига қарийб уч центнер кўтаришга, планга қўшимча 315 тонна кўп пахта беришга муваффақ бўлдик. Ҳосилдорлик бўйича район хўжаликлари ичида биринчи ўринга чиқиб олдик. Йил якуни ҳам ёмон бўлмади. Пахтачиликнинг ўзидан 1 миллион 303 минг сўм даромад қилиб, 362 минг сўм соф фойда олдик. Ҳар меҳнат кунига 4 сўм 3 тийиндан пул тақсимланди. Колхозчиларнинг ўртача ойлиги пландаги 67 сўм ўрнига 91 сўмни ташкил этди.

Ўтган йилги муваффақиятни таъминлаган тадбирлардан бири машина теримига зўр бергачимиз бўлди. 17 та терим машинаси билан ҳосилнинг 42 проценти, 1413 тонна пахта териб олинди. Ҳар бир машина бункеридан ўртача 85 тоннадан пахта тўкилди. Бу йил ҳосилнинг ҳеч бўлмаганда 55-60 процентини машиналарда териб олишни планлаштирамиз.

Партия ва ҳукуматимизнинг пахтанинг харид нархини ошириш ҳақидаги қарори колхозимиз пахтакорларининг руҳини янада кўтариб юборди. Бу партия ва ҳукуматимиз кўрсатиб келаётган оталарча ғамхўрликнинг яна бир ёрқин намунасидир. Шу муносабат билан бу ғамхўрликка жавобан биз мажбуриятларимизни қайта кўриб чиқдик. Бу йил ҳосилдорликни янада ошириб, планга қўшимча камида 400 тонна пахта беришга қарор қилдик. Шунда колхоз бўйича ҳосилдорлик 29 центнердан ошиб, 30 центнерга бориб қолади. Пахтанинг харид нархи ошиши билан биз яқин 230 минг сўм атрофида қўшимча соф фойда кўрамиз. Колхоз пахтачилигидан олинадиган йиллик соф фойда 600 минг сўмга яқин боради. Бу колхозчиларимизнинг турмушини янада яхшилаш ва қишлоқларимиз қурилишини ҳар қачонгидан тезлаштириш имконини беради.

И. АМИНЖОНОВ,
Олтиариқ районидаги «Ленинобод» колхозининг бош бухгалтери.

МЕҲНАТ ВА ДАРОМАД

АНДИЖОН, 1 март. («Совет Ўзбекистони» мухбиридан). Республикамиз меҳнаткашлари каби Андижон пахтакорлари ҳам партия ва ҳукуматимизнинг пахтанинг харид нархини ошириш тўғрисидаги қарорини зўр мамнуният билан кутиб олдилар.

Андижон районидаги «Коммуна» колхозининг пахтакорлари бу қарорни зўр қизиқиш билан ўқиб чиқдилар. Колхозчилар пахтанинг харид нархини ошириш, хўжаликлар моддий қудратини янада мустаҳкамлашнинг, колхозчилар моддий турмуши даражасини тағин ҳам оширишнинг жуда муҳим омили деб таъкидламоқдалар. Бу колхоз беш йилликнинг ўтган уч йилида давлатга пландан ташқари 546 тонна пахта топширди. Ўтган йили 1830 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 29,4 центнердан ҳосил кўтарилган эди. Колхоз пахтакорлари партия ва ҳукуматимизнинг қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари ҳақида қилаётган буюк ғамхўрликларига жавобан 1969 йилда ҳосилдорликни гектар бошига 32 центнерга етказиш, ялпи ҳосилнинг тенг ярмини машиналар билан териб олишга аҳд қилдилар. Ҳозир колхоз бутун техникачи, моддий ресурсларни кўкламги экишга шай қилиб қўйди.

Хўжаобод районидаги «Ленинград», Избоскан районидаги Охунбобоев номли, «Андижон» колхозлари, «Москва» районидаги Киров номли, Ленин районидаги «Правда Востока», Ильич номли колхозларнинг меҳнаткашлари ҳам ўзлари тўғрисида кўрсатилаётган ғамхўрликдан руҳланиб, бу йил пахта ва бошқа қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш юзасидан қўшимча мажбуриятлар олдилар.

Дослық сазын шертер журектиң тары,
ДЎСТЛИК МЕҲРИ ДИЛГА ЖО,

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН — ЯШНАЁТГАН ВОҲА

[Боши биринчи бетда].

тин» сотиш давлат планлари сурункасига беш йилдан бери ортиғи билан бажариб келинмоқда. Кейинги уч йил мобайнида пахта етиштириш ва тайёрлаш шундан олдинги уч йилдагига нисбатан 21 процент кўпайди.

Автоном республикадаги ҳамма хўжаликлар биринчи даражали қишлоқ хўжалик техникаси билан қуроллантирилган. Пахта етиштиришда техникадан фойдаланиш туфайли Қорақалпоғистонда пахта етиштириш совет ҳокимияти йиллари мобайнида 18 баравар кўпайди.

Автоном республика учун истиқболли бўлган бошқа бир қишлоқ хўжалик тармоғи — шоликорлик ҳам тез ривожланмоқда. Бултур 45 минг тонна, яъни 1965 йилдагига нисбатан 1,8 баравар кўп шоли етиштирилди. Қорақалпоғистон мамлакатнинг шоли конига айланиб бормоқда. Янгидан-янги шоликорлик совхозлари барпо этилмоқда.

Совет ҳокимияти йилларида Қорақалпоғистонда чинакам маданий революция амалга оширилди. Халқ маорифи, маданият, фан соҳасида жуда катта муваффақиятларга эришилди. Ҳозир Автоном республикадаги 607 та мактабда 162 минг бола, яъни 1940 йилдагига қараганда сал кам икки баравар кўп бола ўқитилмоқда. 1937 йилда Қорақалпоғистон аҳолисидан ҳар 1000 кишига олий маълумотли бир киши ва ўрта маълумотли 24 киши тўғри келар эди, эндиликда эса, олий маълумотли 60 киши, ўрта маълумотли 65 киши тўғри келади. Сўнгги уч йилнинг ўзида еттита техникум очилди. Т. Г. Шевченко номидаги Қорақалпоғистон Давлат педагогика институтидаги ва 13 та техникумдаги студентлар 13,5 минг кишига етди. Тўққизта ҳунар-техника билим юртида уч мингга яқин йигит ва қиз таълим олмоқда. Қорақалпоғистонда ҳар 10 минг кишига тўғри келадиган студентларнинг сони Германия Федератив Республикасидагидан қарийб икки баравар, Эрондагидан саккиз баравар кўп. Республикамизда Туркиядагига нисбатан олти баравар кўп олий маълумотли мутахассис бор. Ўлкамизда кўпдан-кўп илмий тадқиқот муассасалари барпо этилди. Ўзбекистон фанлар академиясининг Қорақалпоғистон филиали тузилди. Бу филиалда табиий фанлар комплекс институти билан тил ва адабиёт тарихи институти ишлаб турибди. Бу ерда Ўзбекистон педагогика фанлари илмий-тадқиқот институтининг, Ўзбекистон шоличилик институтининг филиаллари бор. Яқинда бирлашган ҳисоблаш маркази очилди. Уч йил ичида 80 олим докторлик ва кандидатлик диссертациялари ёқлади.

Қорақалпоқ халқининг маданияти барқ уриб ривож топди. Қорақалпоғистонда совет ҳокимияти ўрнатилгунча битта ҳам китоб нашр қилинмаган эди. Ҳозирги вақтда Автоном Республикада ҳар йили 220 номдаги китоб ва турли брошюралар жами 1 миллион 640 минг нусха нашр қилинмоқда. Ҳозир Автоном Республикада 20 газета ва журнал чиқарилмоқда.

Ана шу тарихий муваффақиятларнинг ҳаммасига коммунистик партия билан совет ҳукуматининг тобора кучайиб бораётган кундалик ёрдами туфайли, мамлакатимиздаги барча қардош халқларнинг кўмаги туфайли эришилди. Қорақалпоқ ёзувчилари, композиторлари, журналистлари, рассомлари яратаётган асарларда оддий меҳнаткашларнинг ҳозирги бахтиёр турмуши, уларнинг меҳнати, орзу-истаклари тасвирланган. Энг яхши асарларга Бердақ номидаги республика мукофотлари берилмоқда. Адабиёт ва санъат соҳасидаги энг яхши ишларга бу мукофот икки марта берилди. Лауреатлар орасида таниқли қорақалпоқ ёзувчиси Жўлмирза Оймирзаев, халқ шоирларидан Аббос Добилов ва Содиқ Нурумбетов, прозачи Тиловберген Жаппбергенов, хизмат кўрсатган санъат арбоби И. Савицкий, Ўзбекистон ССР ва Қорақалпоғистон АССР халқ артисти Е. А. Петросова ва Қорақалпоғистоннинг кўпгина атоқли кишилари бор. Илгари мавжуд бўлган фахрий унвонлар билан бирга, халқ шоири, Қорақалпоғистон АССРда хизмат кўрсатган маданият ходими деган янги фахрий унвонлар таъсис этилди.

Мамлакатимиздаги қардош халқларнинг ўн кунликларини, ҳафталикларини, санъат кунларини ўтказиш ленинча миллий сиёсат тантанасининг ёрқин кўринишларидан бири бўлиб қолди. Бундай учрашувлар социалистик миллатлар ўртасидаги дўстликни тағин ҳам мустаҳкамлашга ёрдам беради, уларнинг маданиятини ўзаро бойитади.

Кейинги йилларда бизнинг республикамизда рус, украин, ўзбек, белорус, туркман, тожик, эстон адабиёти ва санъати кунлари зўр муваффақият билан ўтди. Автоном республика меҳнаткашлари ўз дўстларини меҳмондўстлик билан кутиб олдилар. Ана шу адабиёт ва санъат байрамлари республикаларимиз ўртасидаги маданий алоқаларни ривожлантиришда катта роль ўйнамоқда.

Ҳозир маданиятимиз арбоблари — ёзувчиларимиз, артистларимиз, рассомларимиз, композиторларимиз ва ҳаваскорлик коллективларининг аъзолари Тошкентда ва Ўзбекистон областларида Қорақалпоғистон адабиёти ва санъати ҳафталигини бошламоқдалар. Улар ўз республикаси адабиёти ва санъати муваффақиятларини хурсандчилик билан гапириб берадилар.

Бўлажак ҳафталик халқларимиз ленинча дўстлиги улуғворлигини янги куч билан намойиш қилиб кўрсатиши шубҳасиз.

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби, Бердақ мукофоти лауреати Жўлмирза Оймирзаев қорақалпоқ совет адабиётининг йирик сиймоларидан биридир. Унинг ижодида қорақалпоқ шеъриятининг қадимги анъаналари ва янги новаторликлари ажойиб тарзда уйғунлашиб кетган. Жўлмирза оғанинг шеърларида, пьесаларида, романларида, достонларида бутун бир авлод тақдири акс этди. Оқсоқол шоирнинг қалами юртга содиқ хизмат қиляпти.

«Умр—дарё,—дейди шоир.—У оқиб ўтади. Лекин ундан лойқа қолмаслиги керак».

Жўлмирза оға олтмишнинг эшигини қоқиб турибди. У баракали ижод қилди. Шоир ижодидан барака кўтарилгани йўқ. Қуйида унинг янги шеърларидан ўқийсиз.

◆ ◆

Жўлмирза ОЙМИРЗАЕВ.

БАХТИМ СЕН-ЛА ЗИЁДА

Она ерим, мақтови минг
достоним,
Оқ кўнгилдай ғубори йўқ
осмоним,
Нурларга ғарқ бўлган саҳро
томоним,
Бахтим сен-ла зиёда.

Енган кундан кўзларимга нур
олдим,
Ойни қучдим, чумоли бел ҳур
олдим,
Қумни элаб жавоҳиру дур
олдим
Не-не қир ва қиёда

Жазирада терлаб-терлаб
курагим,
Замон билан тенис урди
юрагим.
Дўмбиранинг қулоғини бурагим,
Хаёл тўла ифода.

Меҳнат билан ўз ҳаққимни
чегириб,
Умр бўйи шеър чархини
йигириб,
Жарчиликни юрагимга буюриб,
Юрт айландим пиёда.

Еру кўнда ялтираб ёш
қирондай,
Булутларни ҳайдаган оқ
бўрондай,
Ҳужумларни бошлаб берган
сурондай,
Қақшамади ирода.

Бир-биридан қизиқ умр
кўрибман,
Жон онадай юртим, болинг
сўрибман,
Тану жоним сенга нақд деб
турибман,
Бор бўл доим дунёда.

ИККИ УМРНИНГ ФАРҚИ

Акем*) кийган малақайи
бошимда,
Аёзларда тушиб турар
қошимга,
Мен ҳам умр тошларини
орқалаб,
Етиб қолсам керак акем ёшига.

Йигирма беш ялинтириб
юлдуздай,
Оғиб кетди бир ўринда
гургизмай.
Саноқли кун сонга қўшмас
дегандек,
Кунлар ўтди этагини
тутқизмай.

Ўттиз келди йигирма беш
изидан,
Ўттиздан сўнг қирқ ҳам етди
ғизиллаб.
Ботмон шамол кирса ҳамки
бурнингга**)
Эллик ёшда зирқирайди
тизинг-да.

Оқ ўтовдай олтмиш ёшнинг
эшиги,
Бийлаб олиб кетган каби
эсингни.
Ёшлик билан қарилик хўп
топишиб,
Олтмишнинг ҳам арқонлари
кесилди.

Умр карвон йўлларидай
олисдир.
Акем умр юкин ташиб
толмишдир.
Олтмиш ёшда мункиллаган
бўлса у,
Менда ҳануз ёшлик ўти
қолмишдир.

Акем тинмай табиатнинг тўрт
фасли,
Комилгандир ич-ичида ҳаваси.
Мен бўлсам ёш, эркин давр
одами,
Икки умр айирмаси шу асли.

ОНАНИНГ АҚЛИ

Онам оппоқ қизини ҳайлаб
ўлтирар,
Кўрганларин эртак айлаб
ўлтирар.
Умр боли сал қолса ҳам
ичилиб,
Етмиш ёшин яна сийлаб
ўлтирар.

—Ҳай-ҳай қизим, саҳардаги
юлдузим,
Илм олсанг, умрин га ҳам йўл
узун,
Офтоб бўл, иситувчи ер юзин
Кийимдан ҳам ақл ярашар
бўйга.

— Ёшликнинг ҳам қари бўлар
туни бор,
Қизларнинг ҳам келин бўлар
куни бор.
Мана булар қизлигимдан ёдгор,
Олиб бориб топширарсан
музейга.

— Даданг жангда қирчиндан
қирқилган,
Ярим йўлда арғимоғим
йиқилган.
Ёлғиз қолган қўшчиларнинг
бирман,
Кексайганда савлат бўлган шу
уйга.

— Камол топ, кам бўлма
юртдан, қароғим,
Тиригимда ёқиб қўйган
чироғим.
Чўлга оқиз юрагимнинг
булоғин,
Гул ундириб, мени ҳам айт
қиз тўйга.

*) Аке (қорақалпоқча)—дада.
**) Бурнингни минг кўтарсанг ҳам маъносида.

Қорақалпоқчадан СУЛТОН АКБАРИЙ таржимаси.

„ҚИРҚ ҚИЗ“

Бу ансамбль қирқта қиздан — қирқта дуторни эшиб чаладиган моҳир созандалардан ташкил топган. «Қирқ қиз» дуторчилар ансамбли ҳали жуда ёш. Лекин улар қўйган қадам жуда тетик ва бардам, ишончли ва шаҳдам қадам бўлди.

Яқингинада Нукус шаҳридаги 1-Маданият уйи ҳаваскорлик тўгараги ўзининг ранг-баранг программадаги концертлари билан томошабинларни баҳраманд қилиб келар эди. Ёш коллектив ўз концерт номерлари билан шаҳардаги олий ўқув юртларида, завод ва фабрикаларда, колхоз ва совхозларда қатор томошалар кўрсатиб, концертлар билиб томошабинлар дилини яйратар, уларга завқ-шавқ бахш этарди. СССР халқлари ашула ва рақсларини бу коллектив аъзолари маҳорат билан ижро этиб, музика мухлисларини ҳайратда қолдирар, олқишларга сазовор бўларди.

Бу ёш коллектив Ватанимиз пойтахти Москвада катта синовдан ўтди. Пойтахтлик санъат мухлислари навқирон коллектив меҳнатига катта баҳо берди. Ёш талантлар Москвадан қайтгач, уларга халқ ашула ва рақс ансамбли деган унвон берилди. Оддий ҳаваскорлик тўгараги жуда қисқа муддат ичида эл ичида танилди.

Эндиги вазифа ана шу ансамбль базасида қирқта қиздан ташкил топган дуторчилар ансамбли тузиш эди. Номи ҳам ўзидан келиб чиқди. Уни «Қирқ қиз» деб аташди. Ансамблни тузишда ва уни оёққа турғизишда музика билим юртининг ўқитувчиси, Қорақалпоғистон АССРда хизмат кўрсатган артистка Сония Маҳаматдинова яқиндан ёрдамга келди. Яна бир мушкул вазифа кўндаланг келиб қолди. Қирқта қизга дутор чалишнинг бутун сирларини ўргатиш лозим эди. Бу ишлар ҳам ҳал қилинди. Дуторчи қизлар бир ёқадан бош чиқариб қизғин машқ қилишга киришиб кетдилар. Бирин-кетин концерт номерлари тайёр бўла бошлади. Энди ансамбль репертуари ранг-баранг куй ва қўшиқлар билан бойиди. «Кўнглим сендадир», «Қиз мулойим», «Келинчак», «Қўшиқ айтамиз», «Роҳат», «Дутор баёти», «Шундай кулдим», «Уйнасин» каби дилбар куй ва қўшиқлар, лапар ва рақсларни санъаткор қизлар марок билан ижро этадилар.

1968 йилнинг баҳорида ансамбль ўзининг биринчи сафарига чиқди Хоразмда бўлиб ўтган Қорақалпоғистон АССР адабиёти ва санъати кунларида ансамбль СССР халқлари ашула ва рақсларидан ташкил топган концерт номерлари билан қатор шаҳар ва районларда, колхоз ва совхозларда, ферма ва яйловларда концертлар кўрсатди.

«Қирқ қиз» ансамбли аъзолари Турсун Турдиалиева, Галия Файзуллаева, Тамара Бобожонова, Дариха Турғалиева, Тўхта Ортиқбоева, Олтин Хўжамуродова, Бозор Дуйсенбоева, Оқкенжа Ўзберганова ва бошқалар ўзларининг навқирон санъатлари билан томошабинлар олқишига сазовор бўлмоқдалар. Шуниси диққатга сазоворки, чолғучилар ҳам, рақҳосалар ҳам, қўшиқчилар ҳам қизларнинг ўзлари. Улар гоҳ қўлга дутор олиб, маҳорат билан уни турли оҳангларда сайратсалар, гоҳо шўх рақсга тушиб кетадилар, гоҳида эса қувноқ қўшиқ бошлаб юборишади.

Яқинда моҳир педагог ва таниқли санъаткор Сония Маҳаматдинова раҳбарлигидаги «Қирқ қиз» дуторчилар ансамблига республика бадиий ҳаваскорлик коллективлари орасида биринчи бўлиб Ўзбекистон комсомоли мукофоти лауреати деган фахрли унвон берилди. Бу юксак мукофот ёш, лекин таланти жўш уриб турган бу коллектив зиммасига янада катта вазифалар юклайди. Ансамбль аъзолари ана шу шарафли номни оқлаш учун тинмай изланмоқда, ўз репертуарини янги-янги куй ва қўшиқлар билан бойитиб, талабчан санъат мухлислари қалбидан муносиб ўрин олиш учун қизғин ижодий меҳнат қилмоқда.

Тошкентда бошланаётган Қорақалпоқ адабиёти ва санъати ҳафталиги кунларида «Қирқ қиз» тароналари баралла янграйди. Машҳур «Баҳор» рақс ансамблининг кенжатой синглиси бўлмиш бу ёш коллектив концертларини тошкентлик томошабинлар марок билан томоша қилишларига шубҳа йўқ.

«ҚИРҚ ҚИЗ» дуторчилар ансамбли Қорақалпоғистон санъат мухлисларининг энг севимли ансамблидир. Ташкил топганига унча ҳам кўп вақт бўлмаган бу навқирон коллектив тез орада ўзининг ранг-баранг ва дилбар концерт номерлари билан томошабинлар қалбини ром этди. Суратларда: (юқоридан) Тошкент офсет фабрикасида чиқарилган шу ёш коллектив фаолиятига бағишланган плакат репродукцияси ва (пастда) қорақалпоқ адабиёти ва санъати ҳафталиги қатнашчиси бўлган «Қирқ қиз» дуторчи қизлар ансамблининг бир группа аъзолари.

КУЙИМИЗ, ҚЎШИҒИМИЗ

Олимжон ҲАЛИМОВ,
Қорақалпоғистон АССР композиторлар союзининг раиси, Ўзбекистон ССР халқ артисти ва Қорақалпоғистон АССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, ҳафталикнинг бадиий раҳбари.

Бугун катта оғамиз — ўзбеклар диёрида шодиёна байрам. Дўст-дўстникига, оға-инисикига меҳмонга қуруқ қўл билан бормайди, совға-саломлар олиб боради. Бизнинг совғамиз — қайноқ қалбимиздан жўшиб чиққан тароналаримиз, юрак меҳримиз, ширин каломи бор санъатимиздир. Биз ана шуларни ҳадя қилиб ола келдик.

Қорақалпоқ халқи ўзининг кўп асрлик маданиятига, қадимий музика тарихига эга. Асрлар ва насллар синовидан ўтган, ўсган, камолга етган ажойиб анъаналаримиз мавжуд.

Мана бугун қадрдон ва қондош халқ — ўзбеклар бизни очиқ кўнгиллилик билан қарши олмоқдалар. Биз ҳам ана шу ҳурмат ва ишончларга муносиб бўлиш учун ўз байрамимизга зўр тайёргарлик кўриб келдик. Қадрдонларни хушнуд этайлик деб ўзимизнинг энг яхши санъат дурдоналаримизни олиб келдик.

Сўнгги йилларда Автоном республикамиз маданий ҳаётида қатор ўзгаришлар рўй берди. Талантли қалам аҳллари, соз соҳиблари, ажойиб хонандалар, композиторлар етишиб чиқди. Улар бизнинг фахримиз бўлиб қолди. Илгари бизда фақат яккахон ижрочи бахшилар, жировлар ижросидагина музика ва қўшиқчилик санъати мавжуд бўлган бўлса, бугунги кунда музика санъатимиз, қўшиқчилигимиз анча илгарилаб кетди, юксалди, равнақ топди. Эндиликда халқимиз ажойиб композиторларимиз яратаётган кўп овозли хор ва симфоник оркестр учун вокал музикалар ҳамда кантаталарни тингламоқда, халқ чолғу асбоблари оркестри ижросида музика санъатининг кўп жанрларида ранг-баранг куйлар эшитиб, ҳузур қилмоқда.

Қорақалпоқ профессионал музика маданиятининг яратилиши, оёққа туриши, камол топишида К. С. Станиславский номли Қорақалпоқ давлат театрининг роли ва аҳамияти жуда каттадир. Шунингдек, 1936 йили ташкил этилган музика мактаби, кейинчалик тузилган филармония ва халқ чолғу асбоблари оркестрининг ҳам улкан хизматларини айтиб ўтиш керак. Кейинги йилларда қорақалпоқ музика маданиятини янада юксалтириш борасида қатор тадбирий чоралар кўрилди. Жумладан, янгитдан музика мактаблари, музика ва хореография билим юртлари ташкил этилди. Бундан икки йил аввал эса Қорақалпоғистонда Ўзбекистон композиторлар союзининг бўлими тузилди. Маҳаллий композитор — бастакорлар, хонанда ва созандалар, тажрибали ижрочиларни тарбиялаш соҳасида сезиларли ишлар амалга оширилди. Агар 1956 йили Автоном республикамизда Тошкентдан борган биттагина профессионал композитор бўлган бўлса, хийла вақт ичида бир гуруҳ талантли санъат соҳиблари тарбиялаб етиштирилди. Илгари Қорақалпоғистонда танилган музика жонкуярларидан композитор Жапақ бахши Шомуротов, Абдираим Султонов, Худойберган Турдиқуловлар ижодий иш олиб борган бўлсалар, булар сафи йилма-йил оша борди, мустаҳкамлана борди. Ёш композиторлар Кептесбой Абдуллаев, Нажиматдин Муҳаматдинов, Ангсатбой Хайратдинов ва бошқалар қорақалпоқ музикашунослигини ривожлантиришда ўз ҳиссаларини қўшдилар. Улар ўзларининг янги асарлари билан музика маданиятимизнинг равнақ топишига ҳисса қўшдилар.

Ёш талантларимиз сафи кейинги йилларда Тошкент Давлат консерваториясида таълим олган композиторлар, музикашунослар ҳисобига бойиб бормоқда. Тошкентда таҳсил кўрган ёш композиторлар, дирижёр ва музикашунослар, қўшиқчи ва рақҳосалар эндиликда қорақалпоқ филармонияси ва халқ чолғу асбоблари оркестри коллективларида ўз ўринларини эгалладилар. Улар фақат ижрочилик маҳоратларини оширибгина қолмай, балки қорақалпоқ музика назарияси, хор ва вокалчилик санъатини янада равнақ топтириш борасида ҳам кўзга кўринарли ишлар қилмоқдалар. Автоном республика халқ артисткаси, хормейстер С. Давлаткелдиева, Қорақалпоғистон АССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, композитор ва дирижер А. Султонов, санъатшунос Т. Алимбоева, музикашунос К. Утигенов, Нукус музика-хореография билим юртининг раҳбари Қутлимуродовларнинг хизматларини алоҳида таъкидлаб ўтиш лозим. Мазкур санъат аҳллари таниқли ўзбек музика маданияти арбобларининг бой ижодий меросидан баҳра олиб, ўзлари яратаётган янги асарларига татбиқ этмоқдалар, ранг-баранг ажойиб музикалар ижод қилмоқдалар.

Тошкентда очилаётган қорақалпоқ адабиёти ва санъати ҳафталиги кунларида Автоном республикамизда шуҳрат қозонган «Қирқ қиз» дуторчилар ансамбли, қизлар эстрада оркестри, халқ чолғу оркестри ижодий коллективлари ҳам ўз маҳоратларини намойиш этадилар. Навқирон қорақалпоқ музика маданияти юксак дидли, талабчан ўзбек музика шинавандалари синовидан ўтади. Булардан ташқари ҳафталик кунлари қатор спектакллар, ранг-баранг программада концертлар, томошалар кўрсатилади. Ҳафталик дўстлик, биродарлик, ижодий ҳамкорлигимизни янада мустаҳкамлайди.

Хэўран сизге, Эму азаматлары!

АМУ ФАРЗАНДЛАРИ, МАРҲАБО!

Иброҳим ЮСУПОВ,
Қорақалпоқ шоири

ҚЎНҒИРОТ

Олтинкўлнинг жаранглаган
ҳавоси,
Ҳар бир дардга дармон экан,
Қўнғирот.
Қорақалпоқ шаҳарларин
аълоси,
Кўрмаганга армон экан
Қўнғирот.

Келади, келади поезд келади,
Янги бахт кўксингни гулга
белади.
Кўҳна тарих гўдак каби кулади,
Яшарган-навқирон экан
Қўнғирот.

Денгиздан учган ел қўлингга
қўнар,
Уст юрт кийиклари қўлингга
қўнар,
Бағрингда мўлчилик қозони
қайнар,
Меҳмондўст онахон экан
Қўнғирот.

Ингичка бўйида ўсар
қишлоқлар,
Тераклар булутнинг йўлини
боғлар,
Бўзингда парпираб янги
чироқлар,
Тунларинг нурафшон экан,
Қўнғирот.

Ўтар, карвон-карвон поездлар
ўтар,
Бағрингни кун сайин гуллатиб
кетар,
Тинч ҳаёт олдида чекиниб
хатар,
Довруғинг бир жаҳон экан,
Қўнғирот.

ҚИЗ КЎНГЛИ — ҚИЗИЛ ГУЛ

Дарёдай қалқийди қизнинг
хаёли,
Тўхтата олмасанг оқар-да кетар.
Домига олганда ишқнинг
шамоли,
Қайнғинг сол мисол қалқар-да
кетар.

Денгиздай бетиним бўлар қиз
жони,
Тубида ялтирар ноёб маржони,
Қойил эта олмасанг вафода уни,
Инжу-маржонларин тақар-да
кетар.

Худди тоғдай бўлар қизнинг
юраги,
Тоғлар қори каби ёниб туради,
Қўлингда бўлмаса ёрнинг
билаги,
Иқбол қиё-қиё боқар-да кетар.

Қиз кўнгли қуради гулларга
ошён,
Булбул гул ишқида туну кун
нолон,
Қуёш гул қалбида бўлганда
пинҳон,
Ғунчалар гул бўлиб чиқар-да
кетар.

Офтобга ишониб бўлмайди
аммо,
Гоҳо эркалатар, куйдирар гоҳо,
Ишқнинг кучасида бўлсанг
бепарво,
Айрилиқ ўтига ёқар-да кетар.

Ҳ. ШАРИПОВ таржимаси.

Бердақ қорақалпоқ халқининг жўшқин куйчиси, улкан қалам соҳибидир. Бу ижодкор-санъаткорнинг бой адабий мероси, унинг жўшқин фаолияти рассомларга ҳам илҳом манбаи бўлиб хизмат қилмоқда. Рассом Н. Корнилов бу расмида Бердақ сиймосини меҳр билан тасвир этган.

МИРТЕМИР

ТЎРГА ЎТИНГ!

Қорақалпоқ — оталар сўзига ҳам ўбдон бой халқлардан. Биттаси эсга тушди: «Бой билан бой қуда бўлса, ўртасида йўрға юради. Бой билан ёрли қуда бўлса — йўрғаси ҳам зўрға юради».

Ўзбек билан Қорақалпоқ фақат қудагина эмас, балки ака-ука, жигарбанд, қалин дўст, жонкуяр. Тағин бир-бирига қўлдошлиги ва улуғ йўлда ҳамиша йўлдошлиги ҳам бор. Йўрғаси ҳам зўрға юрадиган замонлар ўтиб кетди. Наинки йўрға, кумуш ранг семурғлар қатнаяпти ўртада. Юзини Аму сувида чайган йўлчи нонуштани Тошкентда, тушликни Москвада қилаётибди ҳозир. Негаки, (бой ҳам гапми!) ҳар иккала халқ ҳозир юз Сулаймондан бадавлатроқ, юз Ҳотамдан жўмартроқ. Давлати бор. Олам-олам давлатга бергусиз эрки бор. Байроғи бор. Маданияти ва адабиёти бор.

Қорақалпоқ адабиёти бизга кўпдан таниш ва севимли. Қорақалпоқ адабиётининг боболари ҳам, замондош адиблари ҳам бизга кўпдан таниш ва ардоқли. «Қирқ қиз» эпоси, шубҳасиз, жаҳон адабиёти хазинасига қорақалпоқдан армуғон гавҳар донадир. Ўша улкан эпос устидаги узоқ меҳнатдан кейин мен Бердақ, Жиянжиров асарларини севиб таржима қилдим. Жўлмирза, Хўжабек, Наврўз оға, Содиқ Нуримбет ва Аббос Добил китоблари қайта-қайта нашр этилмоқда. Мен қорақалпоқ поэзиясига дилбандлардан бириман ва бу эмгакларим билан фахрланаман.

Қорақалпоқ ўта қадим халқлардан бири. Замонлар зайлида не-не қирғинлар ва балоларга дуч бўлавериб, сал бўлмаса, номи ўчиб кетишдан буюк инқилоб, Ленин замонаси сақлаб қолди.

Ленин туфайли қорақалпоқ қардош халқлар сафида кенг ва ёруғ йўлдан илгариламоқда. Бугун ўша халқ оқинлари ва санъаткорлари пойтахтимизга келиб тушдилар. Бахти кулган йигитнинг янгаси чиқар олдидан, дейишади. Ажаб бахти кулган йигитлардanмиз-да. Бугун фақат сулув ва санъаткор янгаларимнигина эмас, суюкли қаламкаш дўстларим ва замондошларим, укалар ва сингилларимни кўряпман. Тириклигда дийдор энг яхши ва унутилмас бахтдир. Кўз-кўзга, меҳр юзга тушадиган кунлар келди. Ҳафталик сермазмун ўтади, суҳбатлар ва томошалар қизиқ ва серзавқ бўлади.

Йўлингизга интизор эдик, кўз устига. Бош устига. Тўрга ўтинг! Меҳру муҳаббатимиз пояндоз сизга, девкор пойтахтимиз пешкаш сизга, дўстлар, жондошлар!

ҲАЁТБАХШ ПОЛОТНОЛАР

Тошкентда бошланаётган қорақалпоқ адабиёти ва санъати ҳафталигига Қорақалпоғистон рассомлари ҳам катта тайёргарлик билан келишди. Қорақалпоғистон рассомлари бу маданият байрами кунларида ўзларининг энг яхши полотнолари, рассомчилик, ҳайкалтарошлик, графика, плакатчилик жанрларида яратилган энг яхши асарларини жамлаб кўргазма шаклида тасвирий санъат мухлислари диққатига ҳавола этадилар.

Қорақалпоқ тасвирий санъати ҳали ёш, навқирон санъатдир. Бу санъат совет даврида вужудга келди ва камолат йўлидан дадил олға бормоқда. Ҳозирги кунда Қорақалпоғистон Автоном республикасида талайгина талантли мўйқалам соҳиблари ижодий меҳнат қилмоқда. 1956 йили Автоном республикада рассомлар союзининг ташкил этилиши тасвирий санъатнинг тез суръатлар билан ривожланиши ва ранг-баранг мавзуларда ҳаётни ҳаққоний акс эттираётган полотнолар яратилишига кенг йўл очиб берди. Илгари профессионал билим ва маҳоратга эга бўлмаган санъатнинг бу соҳасида эндиликда бир қатор талантли ва моҳир мўйқалам усталари етишиб чиқди. Улар ўзлари яратаётган асарларда табиат манзараларини, шарафли меҳнатни ва инсоннинг яратувчилик кучини тараннум этмоқдалар. Қорақалпоғистонлик тасвирий санъат усталарининг асарлари эндиликда фақатгина Автоном республикадагина эмас, балки Бутуниттифоқ бадиий кўргазмаларида ҳам намойиш этилмоқда, тасвирий санъат мухлислари диққатини жалб этмоқда. Қорақалпоқ мўйқалам усталари ўз асарларида ҳаётни ҳаққоний акс эттириш учун тинмай изланмоқдалар, ижод қилмоқдалар. Агар 1957 ва 1963 йиллардаги ўтказилган ҳафталикларни бу ўтаётган ҳафталик билан қиёсласак, тасвирий санъат соҳасида анчагина ютуқларга эришилганлигини яққол кўришимиз мумкин.

Қорақалпоқ рассомлари ичида Қидирбой Соипов номини фахр билан тилга олиш мумкин. Бу талантли рассом ижоди Станиславский номидаги қорақалпоқ давлат театри билан чамбарчас боғлиқдир. Қорақалпоғистон АССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби Қ. Соипов узоқ йиллардан бери ана шу театр саҳнасида яратилаётган спектаклларнинг ҳаётий, таъсирли ва томошабинлар талаби даражасида чиқишида самарали ижодий меҳнат қилиб келмоқда. Айниқса кейинги йилларда саҳналаштирилган қатор спектаклларни бадиий безашда рассом катта муваффақиятларга эришди.

Станиславский номли театр саҳнасида яратилган «Оқ нилуфар», «Ойгул обод», «Куба қизи», «Қизлар ҳазили» каби қатор спектакллар учун яратилган саҳна безаклари Қ. Соипов эришган маҳоратни яққол намойиш этади. Бу декорациялар спектаклда акс эттирилган воқеа ва ҳодисаларнинг ҳаққоний, ҳаётий чиқишига ёрдам берган.

Қорақалпоғистон рассомлари сафида Ф. Мадгазин ҳам таниқли санъаткор сифатида ном қозонган. Бу рассом ижодида меҳнат мадҳи, табиат манзаралари бўртиб туради. Унинг полотноларида Орол балиқчилари, машҳур пахтакорлар ва мард чўпонлар кенг акс эттирилади. Ф. Мадгазин кўп кезади, ҳаётни кузатади, табиат манзараларидан завқ ва илҳом олади. Унинг учун ҳаёт илҳом ва ижод манбаидир. У яратган полотнолар ҳаётни ҳаққоний акс эттириш билан ажралиб туради.

Рассом Мўйноққа сафар қилиб, бой материаллар тўплади, натижада «Орол балиқчилари», «Ондатра овловчилар» полотноларини яратди. Унинг «Биринчи комсомоллар» полотноси 1924 йили босмачилар томонидан фожиона ўлдирилган 22 мард комсомоллар хотирасига бағишланган. Бу картинада рассом ўлим билан юзма-юз келиб ўзини йўқотмаган, мард ва матонатли, ажойиб комсомоллар қиёфасини меҳр ва маҳорат билан жонлантира олган. Картинага боқар экансиз, ҳаётининг сўнгги дамларигача ўз инсоний қиёфасини улуғлаган, ўлим олдида ҳам ўз шахсини эмас, дўстларини, юртини ўйлаган мардонавор, оташқалб ёшлар қиёфаси кўз ўнгингизда гавдаланади. Рассомнинг «Тарас Шевченко Орол балиқчилари орасида» картинасида буюк сўз устаси оддий балиқчилар билан суҳбатлашаётганини тасвирланган. Мадгазин полотноларида бўёқ ва нур, характер ва қиёфа нақадар нозик дид билан берилганини кўриб зўр қониқиш ҳосил қилади, киши. Бу рассомнинг «Кекса революционер портрети», «Эркак киши портрети», «Чўпон» каби оригинал картиналари ҳафталик кунлари намойиш этиладиган кўргазмадан муносиб ўрин олади. Қорақалпоқ тасвирий санъат усталаридан яна бири Д. Тўраниёзовдир. Бу санъаткор ижоди кўпроқ ҳайкалтарошликка мойил. У ёғочдан ўйиб ҳайкаллар ясаш санъатига моҳир. Дарибой мана 6 йилдирки, ўз ижоди билан кўргазмаларга қатнашиб келади. Унинг асарларида энг яхши халқ анъаналари реалистик образларда тасвирланади. Ҳайкалтарош томонидан яратилган «Қорақалпоқ қизи», «Хоразмлик», «Аёл портрети» асарлари фикримизнинг далили бўла олади.

Ҳайкалтарошликнинг бу соҳасида муваффақиятли ижод қилиб келаётган халқ усталаридан яна бири Х. Матқаримовдир. Бу санъаткор асарларида оддий ёғоч унинг бармоқлари сеҳри билан ажойиб санъат асарига айланади. Бу асарлар нақадар нозик дид ва машаққатли меҳнат орқали вужудга келгани учун санъаткор маҳоратига таҳсинлар ўқийди, киши.

Қорақалпоқ тасвирий санъати ҳозир катта ижодий равнақ йўлидан бормоқда. Бу соҳада кўзга кўринган санъаткорлар билан бир қаторда ёш мўйқалам соҳиблари ҳам тинмай ижод қилмоқдалар. Ж. Қутлимуродов, Қ. Бердимуродов, Қ. Нажимов, Г. Жеглов, Л. Лобачев, Ҳ. Аҳмедов, А. Квон ва бошқалар зўр кўтаринкилик билан ижод қилмоқдалар, яратмоқдалар.

Қорақалпоқ рассомлари номларини санаб ўтар эканмиз, булар орасида ўзининг истеъдоди ва ёрқин санъати билан номунали ижодий меҳнат қилаётган санъаткор — рассом, республикада хизмат кўрсатган санъат арбоби И. Савицкий номини алоҳида тилга оламиз. Етук мўйқалам устаси ўзининг ажойиб полотнолари билан Автоном республикадагина эмас, балки ундан ташқарида ҳам кенг танилган.

Ҳозир Нукусда санъат музейи ишлаб турибди, унда совет тасвирий санъат усталарининг, шу жумладан, маҳаллий рассомлар, ҳайкалтарошлар ва халқ усталари яратган энг яхши асарлар намойиш этилмоқда.

Тошкентда бошланаётган қорақалпоқ адабиёти ва санъати Ҳафталиги кунларида тасвирий санъат бўйича катта кўргазма ташкил этилади. Тошкентлик томошабинлар шу кунлари мазкур кўргазмаларни келиб кўришлари, ундан завқ олишлари мумкин.

Т. ОДИЛБЕКОВ,
А. ЮСУПОВ.

Қорақалпоқ адиблари асарларидан намуналар.

ЛЕНИНГА БАҒИШЛАНГАН ШЕЪРИЯТ ВА САНЪАТ КЕЧАСИ

28 февралда Ўзбекистон Давлат филармониясининг концерт залида В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланган шеърият ва санъат кечаси бўлиб ўтди. Зулфия, Миртемир, Мирмуҳсин, Ҳамид Ғулом, Жуманиёз Жабборов ва бошқа шоирлар улуғ доҳий тўғрисидаги, Ватан, партия ҳақидаги, халқларнинг ленинча дўстлиги тўғрисидаги шеърларини ўқиб бердилар. Артистлар шу шонли санага бағишланган қўшиқларни ижро этдилар.

Парахат АМЕТОВ.

ОВДАН ҚАЙТГАНДА

ҲИКОЯ

I

Кечки пайт ов милтиғимни елкамга осдим-да, қалин майсазораро илон изидай чўзилиб кетган кенг йўлга тушдим. Итим думини ликанглатиб мендан олдинда йўртиб борарди. Япроқлари тўкилиб, қизғиш тус олган, уруғдонларини осилтириб, игнадай учларини кўкка чўзган чангалзорлар ортидан олтин баркашдай ой кўтарилиб келарди. Овим бароридан келмади. Кун бўйи ов овлайман деб тинкам қуриди. Овулга етишимга бир-икки чақиримча қолганида орқамдан бир арава етиб келди. Соқол-мўйлови ўсиб кетган аравакаш ёнимга келиб тўхтади-да:

— Қани, мерган бола, аравага, — деб имлади.

Мен аранг аравага чиқиб, унинг ёнига ўтиргунимча у папирос тутатиб мени кўздан кечириб чиқди.

— Қўшни овулданмисан?
— Ҳа.
— Кимнинг ўғлисан?
— Бовменнинг.
— Ҳа, танийман.

Арава юриб кетди. Кузнинг ёқимсиз совуқ шамоли манглайимга урилди. Осмонда булут йўқ. Чўғдай милтиллаган юлдузларнинг ожиз шуълалари билан яқин жойда оқаётган дарёнинг шовуллаши эшитилади.

— Сени ўқишда, — деб эшитган эдим. — деди у папиросни босим тортаркан.

— Ҳа, — дедим мен унга ўгириларканман қулиб. — Ўқишда эдим, каникулдаман. Икки-уч кундан кейин яна кетаман.

Ўқиш ҳам осон эмас иним, нима бўлса ҳам кўпи кетиб ози қолгандир. Ғайрат қилиб битириб келганинг яхши.

У юришни секинлаштирган отларни қамчин билан тортиб-тортиб юборди-да, ўзини орқага ташлаб жойлашиб ўтириб олди. Қамчин зарбидан олға сапчиган отлар аравани бирданига юлқиб олиб кетди. Ғилдираклардан кўтарилган чанг тумандай тарқалиб йўлнинг икки қирғоғидаги майсазорга сингиб кетди. Аравакаш орқада гоҳ чангга ботиб йўл билан гоҳо йўлдан чиқиб майсазор билан югуриб келаётган итга қараб илжайиб қўйди. У алланималарни ўйлагандай бошини қуйи солиб бир оз ўтирди-да, сўнг бошини кўтариб қаддини ростлаб олди.

— Қалай, шўрвалик отдингми?

— Энди ўрганяпман оға, икки марта отган эдим, теккиза олмадим.

— Эиёни йўқ, тажрибали мерганларнинг ҳам бўш қайтадиган кунлари бўлади.

— Ростданми?

— Рост айтяпман. Мен ҳам донги кетган овчилардан эдим. Бироқ ташлаб кетдим.

— Нега?
— Бир қиз сабаб бўлди.
— Қиз дейсизми?
— Ҳа, қиз!
— Қандай қилиб оға?

— Қистайверма иним. Тинглайдиган бўлсанг айтиб берайин.

— Эшитайлик, ҳангома йўлни қисқартиради.

II.

— Овулимиз тоғ этагида эди, — деб бошлади у сўзини. — Яйлов ҳам узоқ эмасди. Шу сабабли овул одамлари қорвачилик билан ҳам шуғулланишар, қўра-қўра қўй боқишарди. Мен мерганликни ўша овулда қизиқиб ўргандим. Яйловга чиқиб кийик отиш менинг энг севимли касбим бўлиб қолди. Кунлардан бир куни қишлоғимизга Қозоғистондан бир кўжалик келиб қўшилди. Соқолига ҳали оқ тушмаган янги ҳамқишлоғимиз келиши биланоқ қишлоқдагилар билан апоқ-чапоқ бўлиб кетди.

Ўша кундан бошлаб қишлоқдаги хотин-қизлар сафига бир гўзал пари келиб қўшилганини ҳамқишлоқларим мендан олдин сезишибди. Уни мен ҳам кўриб қолдим. Қиз бўлганда қандай дегин, узумнинг сувидай ютиб юборгинг келади.

— Воҳ, — деб тинкасини қуритган баъзи йигитлар, — шундай ёрим бўлса дунёдан беармон ўтар эдим, — дейишарди, кўксиларига уриб.

— Бунақа кетидан гапириб зорингизни айтиб юргандан кўра, ўзи билан гаплашсангиз бўлмайдими? — дейман уларга.

— Йўқ, жўра кўп ҳаракат қилиб кўрдим. Лекин бари бекор кетди. У жуда ерзойи...

Мен ҳам ўйланиб қолдим. Қандай бўлмасин ўша асов қиз билан танишиш йўлини изладим. Бу унчалик қийин бўлмади. Ёзнинг очиқ кунларидан бирида асранди бургутимга ем излаб ов милтиғимни олиб қуш отишга чиқдим. Овулга яқин ердаги чакалакзорлар орасида келаётирман Шу пайт мендан сал нарироқда ўтин териб юрган қизни кўриб қолдим. Қарасам ўша ҳамқишлоқларим мақтаб юрган қиз экан. У мени кўрмади. Уни орқасига қандай қаратиш йўлини ўйлаб турганимда осмонни қоқ ёриб бақатбай қуш учиб келаверди. Ўйлаб турмасдан милтиғимни елкамга тирадим-да, босиб юбордим. Қиз чўчиб сакраб тушди. Ҳайрон бўлиб турганида ўқ теккан қуш бўйнини осилтириб ерга тап этиб тушди.

— Нега отасан? — деди у энтикиб уни оларкан жаҳл билан ютиниб. — Нега отасан, у сенга не гуноҳ қилди?!

— Ҳовлиқмай туратуринг синглим. Бунинг нимасига жонингиз ачийди. Бу қалхат, у товуқларни жўжасидан айиради. Тушундингизми?

У менга кўзларини олайтириб бир қаради-да, индамай юриб кетди. Қайрилиб ҳам қарамади. Мен ҳайрон бўлиб елкамни қисиб қолавердим.

III.

Мен бу биринчи ва сўнгги учрашувим, сўнгги сўзлашувим бўлса керак, деб ўйлагандим. Йўқ тақдир иккovимизни овлоқда яна учраштирди. Бу сафар ўзимни йўқотмай:

— Ҳа, қушларнинг ҳимоячиси, бу сизмидингиз, — дедим. Жавоб ўрнига у мийиғида кулиб қўйди. Ва:

— Сиз ҳамиша қушларнинг жонини оласизми, — деди.

— Нега энди сиз ундай деб ўйлайсиз, мен ҳам баъзи бир қушларга узоқ умр тилайман.

— Унақага ўхшамайсиз.

— Сиз мени ҳали яхши билмайсиз... Кейинчалик билаверасиз. — У жилмайиб кулиб қўйди. Ўшанда у кулдими, ёки хўрсиндими билмадим.

— Исмингиз нима?

— У юзларига тушган қора сочларини юқори кўтараркан: «Ойгул!», сиз чўпонмисиз?» — деди.

— Ҳа, мерганликдан жиндай хабарим бор. Биласизми, бу ер шундай яхши: яйлов десанг — яйлов, тоғ десанг — тоғ. Арқар, кийик, сайғоқлар югуришиб хушингизни олади.

Гаплашиб хумордан чиқа олмаслигимни пайқадим-да, хайрлашмасдан орқамга ўгирилиб кетавердим. Икки-уч қадам юрмасимданоқ унинг овози эшитилди.

— Менга сайғоқ ушлаб беролмайсизми?
— Сайғоқ?!
— Ҳа.

— Билмадим. Шу вақтгача сайғоқни ушлаш у ёқда турсин отиб ҳам кўрган эмасман. Уни учратганда ҳам ушлаш қийин, жуда хуркак ҳайвон.

— Ҳаракат қилиб кўринг, балки ушларсиз, Сайғоқни ниҳоятда яхши кўраман.

— Майли, сиз учун албатта, уриниб кўраман. — Қалбимни озроқ бўлса ҳам қувонч қамради. Шуни қалбимга сиғдира олмай хуштак чалиб юборибман. Шамол қулоғимга яна Ойгулнинг нозик овозини олиб келди.

— Ҳасан, сайғоқ тирик бўлсин, жонсизининг кераги йўқ.

IV.

Ўша Ойгулнинг илтимосини бажариш мақсадида икки-уч кунлаб уйга ҳам келмай қолдим. Лекин бирорта сайғоқ мени яқинлаштирмади. Бир куни уйда дам олиб ётган эдим кўчадан қандайдир шовқин эшитилаверди. Ёш болалар бўлса керак, деб ўйладим. Лекин шовқин аста-секин яқинлашаверди. Югуриб эшикка чиқдим. Икки отлиқ — йигит бир қизил сайғоқни ҳай-ҳувлашиб қувиб келаётган экан. Аввалига овул ичига бу сайғоқнинг қандай қилиб келиб қолганини ўйлаб, ҳайрон бўлдим. Шу пайт Ойгулга берган ваъдам эсимга тушди ва бутун вужудимни қувонч қамради. Йигитларда милтиқ йўқ эди. Уйга югуриб кирдимда, милтиғимни олиб, отга миндим. Уни овулдан чиқармасдан ушлаш керак. Бир зумда йигитларнинг олдига тушиб кетдим. Сайғоқ ҳамон олға интилиб қочиб борарди. Унинг қутилиш умиди бўлса керак, кўп ўтмай чорвоқдан сакраб қалин ўтлоққа ўзини урди.

Мен отимни учириб борарканман, сайғоқнинг орқа оёғини пойлаб отиб юбордим. Гурс этган овоз билан бирга сайғоқнинг аччиқ овози эшитилди. Тутун тарқалган пайтда Ойгулнинг тиз чўкиб типирчилаб жон бераётган сайғоқнинг бўйнидан ушлаб ўтирганини кўрдим-да, отимдан сакраб тушдим.

— Қайси оёғига тегибди, Ойгул? — деб мен ҳам ёнига чўкдим. Шу пайт орқадаги йигитлар ҳам етиб келишди. Ойгул индамади. Лекин отиб юборгудай кўзларини олайтириб қараркан, қўлидаги ипни юзимга улоқтириб юборди.

— Ма, бемеҳр, олиб кет! — Мен ундан тортиниб кўзимни юмиб очгунча Ойгул орқасига бурилдида, ўтларни шитирлатиб кетаверди. Йигитлар ҳам бир сўз дейишмай отларига миниб кетишди.

— Шундан кейин нима бўлди? — дедим мен унга қараб чидамсизлик билан.

— Ҳеч нарса бўлгани йўқ.

— Қиз билан учрашдингизми?

У кузда Олмаотага кетиб қолди. Институтда ўқир экан. Бошқа кўрмадим.

Уйимизнинг рўпарасига келганда у билан хайрлашиб аравадан тушиб қолдик. Лекин юрагимда ўша тантинозик кўнгилли қизга аллақандай ғойибона ҳурмат, меҳр уйғонган эди.

Султон ҚОЛБЕК таржимаси.

СОВЕТ ҲУКУМАТИНИНГ ГДР ҲУКУМАТИГА НОТАСИ

БЕРЛИН, 28 февраль. (ТАСС). СССРнинг ГДРдаги элчиси П. А. Абрасимов ГДР ташқи ишлар министри О. Винцер ҳузурида бўлиб, унга Совет ҳукуматининг нотасини топширди.

Совет ҳукумати ихтиёрида бўлган жуда кўп фактлар шундан далолат берадики, дейилади нотада, Ғарбий Берлинни ўзининг ҳарбий тайёргарликларига жалб этишга уринаётган Германия Федератив Республикаси ҳукумат маъмурларининг фаолияти тобора кенгайиб ноқабул тус олмоқда.

Шаҳарда ёшларни Ғарбий Германия армиясида хизмат қилиши учун қонунга хилоф равишда ёллаб олиш кучайтириб юборилган. Бонндаги расмий кишиларнинг айтган гапларига қараганда, Ғарбий Берлин аҳолисидан бир неча минг киши ҳозиргача бундесвер сафларида ҳарбий тайёргарлик кўрган ва унинг ўргатилган резерви ҳисобланади.

Ғарбий Берлиндаги неча ўнлаб корхоналарда Германия Федератив Республикасининг ҳарбий министрлиги, бундесвер қўмондонлиги ва полиция маҳкамалари буюртмаси билан ҳарбий маҳсулот ва стратегик аҳамиятга эга бўлган бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқариш йўлга қўйилган. Бу ҳарбий маҳсулот ГДР территориясидан ўтказилган коммуникациялар орқали яширин равишда ГФРга юборилмоқда, бу эса мазкур коммуникацияларни қўпол равишда суиистеъмол қилишдан бошқа бир нарса эмас.

Германия Федератив Республикаси ҳукумат маъмурларининг ва уларга гумашталик қилаётган Ғарбий Берлин сенатининг ҳаракатлари, дейилади нотада, қуролсизланиш ва демилитарлаш тўғрисидаги тўрт томонлама қарорларга қўпол равишда зиддир, ана шу қарорлар оккупация режими остида турган Ғарбий Берлинга батамом тааллуқлидир.

Ўзининг халқаро мажбуриятларига амал қилаётган ҳамда милитарист ва реваншчи кучлар томонидан янги агрессия хавфига йўл қўймаслик учун ўз зиммасидаги масъулиятини яхши англаган ҳамда СССР билан ГДР ўртасидаги Дўстлик, ўзаро ёрдам ва ҳамкорлик тўғрисида 1964 йил 12 июнда тузилган шартномага асосланаётган Совет ҳукумати Германия Демократик Республикасининг ҳукуматига мурожаат қилиб, Федератив Республика билан Ғарбий Берлин маъмурлари ва гражданларининг социалистик давлатлар хавфсизлиги ва Европа тинчлиги манфаатларига дахл қилувчи ғайри қонуний милитаристик фаолиятига йўл қўймаслик мақсадида зарур чоралар кўриш имкониятини ГФР билан Ғарбий Берлин ўртасидаги коммуникацияларда ўзи амалга ошираётган контроллик функцияларига мувофиқ равишда ўйлаб кўришни илтимос қилади.

Бундай чоралар, деб таъкидланади нотанинг пировардида, Ғарбий Берлин статусини белгиловчи халқаро битимларнинг руҳи ва ҳарфига мос бўлиб тушган бутун ана шу районлаги вазиятни соғломлаштириш ишига хизмат қилган бўлур эди. Ўз-ўзидан равшанки, Совет Иттифоқи, тинчлик манфаатларини ва Европа хавфсизлигини таъминлашни қадрловчи барча мамлакатлар бу чораларни батамом қўллаб-қувватлаган бўлур эдилар.

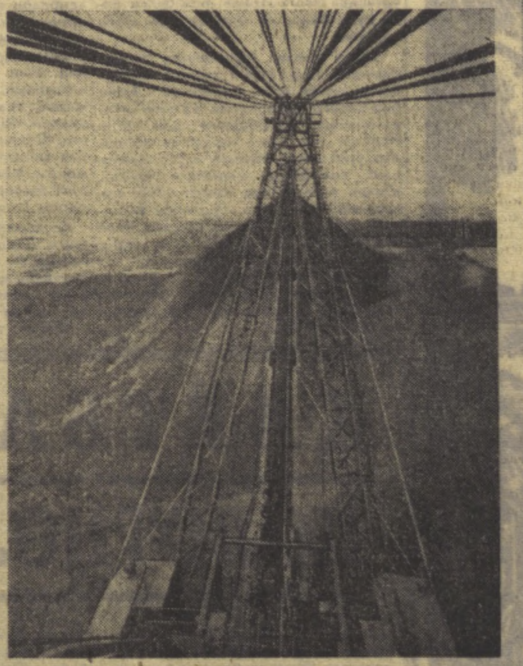

«АПН—68» ФОТОВИСТАВКАСИ

Новости матбуот агентлигида навбатдаги «АПН-68» фотовиставкаси очилди. Бултур АПН фотомухбирлари бормаган мамлакатимизнинг бирор бурчаги қолмади деса муболаға бўлмайди. Улар ҳамма жойда, Таймир қорликларида-ю, Қора денгиз чуқурликларида, Камчатка тепаликларида-ю, Туркманистон қумларида, Корелия ўрмонларида-ю, Қозоғистоннинг бепоён далаларида бўлмасин, совет кишилари турмушининг ўзига хос қирраларини кўрсатишга ҳаракат қилдилар.

АПН ўзининг фотомухбирларидан ҳар йили 40-50 минг фотосурат олади. Шулардан «АПН-68» фотовиставкасига қўйилган 300 та тасвир энг намунали суратлардир.

Буғучилар бригадаси бошлиғи Б. Порбин (чапда), одимловчи «паҳлавон» (ўртада) ва пермлик қор қиз (ўнгда) суратлари ҳам «АПН-68» фотовиставкасининг тўридан жой олишган.

А. Устинов, О. Иванов ва Э. Котляков фотолари, АПН.

ХАБАРЛАР, ВОҚЕАЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

ПЛАНЕТАМИЗДА

В. И. ЛЕНИН АСАРЛАРИ КОЛУМБИЯДА

БОГОТА, 27 февраль. (ТАСС). Колумбия Коммунистик партиясининг ҳаракати туфайли В. И. Ленин асарлари Колумбияда нашр қилиниб турибди. Узоқ йиллар давомида махфий ишлаб келган ва диктаторлик режимларининг қувғинига учраган Колумбия коммунистлари ишга тушган кунларидан бошлаб революция идеяларини ёйиш учун, шунингдек, марксизм-ленинизм таълимотининг софлиги учун кураш олиб бордилар. В. И. Ленин асарларини пропаганда қилиш бу курашнинг энг муҳим қуроли бўлиб қолди.

Совет давлатининг асосчиси ва жаҳон пролетариатининг йўлбошчиси Лениннинг турли асарларини кейинги ўн йил ичида «Эдисьонес сур-Америка» нашриётининг ўзигина 14 минг нусхада нашр қилиб тарқатди. Колумбияликлардан кўп минглаб кишилар Лениннинг «Давлат ва революция», «Империализм — капитализмнинг юқори босқичи» ва бошқа бир қанча асарларидан баҳраманд бўлдилар.

Ўша нашриётнинг ўзи В. И. Лениннинг асарларидан, шу жумладан, «Коммунизмда болаларча «сўллик» касали», «Нима қилмоқ керак!» асарларидан қарийб 30 минг нусхасини бошқа мамлакатлардан Колумбияга келтириб сотди. Лениннинг айрим асарлари билан бир қаторда унинг қирқ икки томли асарлар тўплами ва уч томли танланган асарлари мамлакатда тарқатилди.

Лениннинг Колумбияда эълон қилинган асарлари мамлакат коммунистларининг ва меҳнаткашларининг синфий идеологиясини мустаҳкамлашга кўп жиҳатдан ёрдам берди ва Колумбия Коммунистик партиясининг ташкилий ишига кўмаклашди.

Жаҳон пролетариати йўлбошчиси туғилган куннинг 100 йиллиги арафасида Колумбия Коммунистик партияси В. И. Ленин асарларини нашр этишга ва тарқатишга катта эътибор бермоқда.

СЕНАТОРНИНГ АЙТГАНЛАРИ

ВАШИНГТОН, 27 февраль. (ТАСС). Америка сенатори — демократ Ж. Макговерн бундай деди: «Американикларнинг ёстиғини қуритаётган ва миллиард-миллиард доллар пулни кўкка совураётган урушга чек қўйиш зарур. Вьетнам фожиаси такрорланмаслиги лозим».

Қурол-яроғлар ва қуролсизланиш устидан контроль ўрнатиш кенгаши бошқа 26 та жамоат ташкилотлари ва диний ташкилотлар билан биргаликда Вашингтонда тинчлик тарафдорлари конференциясини ўтказмоқда. Макговерн кеча шу конференцияда сўзга чиқиб, бундай деди: «Америка халқи олдида қуйидаги асосий масала турибди: Вьетнамдаги урушга ҳар йил сарфланаётган 30 миллиард доллар пулдан жамиятимизни яхшилаш учун фойдалана оламизми ёки ҳарбий-саноат комплексининг шу маблағларни ўзлаштириб олиб, ундан янги авантюралар учун фойдаланишига йўл қўйиб бераверамизми».

Макговерн, американиклардан 10 миллион киши оч бўлиб турган бир вақтда ҳукумат федерал бюджетнинг 72 процентини ҳарбий эҳтиёжларга сарфлаётганлигини эслатиб ўтди.

Америка ҳаётининг тобора кўпроқ ҳарбийлаштирилаётганлиги мамлакатнинг ички программаларини бажариш йўлида жиддий хавф бўлиб турибди ва мавжуд эркинликларни чеклаб қўймоқда, биз буни эътироф қилишимиз лозим, деди Макговерн.

Ҳарбий харажатларни кўпайтираверииш сиёсати, деди Макговерн, «ҳарбий, иқтисодий ва сиёсий нуқтаи назардан қўпол миллий хатодир».

ГЕРМАНИЯ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ ПОЙТАХТИДА УЧРАШУВ

БЕРЛИН, 27 февраль. (ТАСС). Кеча Германия Демократик Республикасининг пойтахти Берлинда Германия Демократик Республикаси ҳукуматининг вакили статс-секретарь Михаэль Коль билан Ғарбий Берлин сенатининг вакили, сенат маҳкамасининг раҳбари Хорст Граберт учрашдилар.

АДН агентлигининг хабарида айтиладики, Ғарбий Германия федерал мажлисини Ғарбий Берлинда ўтказмаслик тўғрисида сенат қарор қабул қилганми, деган саволга Ғарбий Берлин вакили муайян жавоб бермади.

Сўнгра статс-секретарь М. Коль бундай деди: Ғарбий Германия Федератив Республикаси составига кирмаган ва мустақил сиёсий замин бўлган Ғарбий Берлин территориясида Ғарбий Германия федерал мажлисини ўтказиш ва Ғарбий Германия федерал президентини сайлаш халқаро ҳуқуққа зид эканлигини ва Европанинг марказида аҳволни кескинлаштиришга қаратилган ҳаракат эканлигини Германия Демократик Республикаси ҳукумати неча марталаб айтиб, бунга Ғарбий Берлин сенатининг диққат ва эътиборини муттасил жалб қилиб келди. Бу жиддий факт хусусида СССР ҳукумати ва бошқа кўпгина социалистик давлатларнинг ҳукуматлари ҳам қайта-қайта огоҳлантириб ўтдилар.

Германия Демократик Республикаси ҳукуматининг фикри шуки, деди М. Коль, Европа хавфсизлигининг кечиктириб бўлмайдиган масалаларини ҳал этмоқ учун астойдил ҳаракат қилиш ва Европа марказида кескинликни кучайтирадиган ишларни қилмаслик зарур. Ғарбий Берлин сенати ҳам ақл-идрок овозига қулоқ солади, деб умид қиламиз.

Ғарбий Германия федерал мажлиси ва Ғарбий Германия федерал президентини сайлаш Ғарбий Берлинда асло ўтказилмайдиган бўлса, шу шарт билан Германия Демократик Республикаси ҳукумати Ғарбий Берлин гражданларининг 1969 йил пасхасида Германия Демократик Республикасининг пойтахтига келиб, Германия Демократик Республикасидаги қонун-қоидаларга асосан ўз қариндош-уруғларини кўришларига имконият беришга тайёр.

ҲАР ТЎҒРИДА

МУРАККАБ ГЕРБ

Даниянинг Давлат герби дунёдаги энг мураккаб ва ажойиб герблардан ҳисобланади. Унда кумуш салб, оққуш, чавандоз, учта тож, отнинг боши, олтита арслон, қўй, айиқ, 16 та юрак ва аждаҳонинг тасвири бор.

ҒАЛАТИ СОВҒА

Эйлесберг (Англия) шаҳридаги қабристончинг қоровули Ф. Мол қариб, истеъфога чиқиб кетди. Маҳаллий муниципалитет Молнинг ҳалол хизматларини ҳисобга олиб, унга шу қабристондан битта ўринни бепул совға қилиб бериш тўғрисида қарор чиқарди.

— Мен, — деди Мол бу қарорни ўқиб, — жуда хурсандман. Менга қабристондан жуда яхши жойни ажратишибди. Бу жой мен неча йиллар қоровул бўлиб турган ўринга яқин экан.

МАРТДА ОБ-ҲАВО ҚАНДАЙ БЎЛАДИ?

Республикамизда календарь бўйича қиш тамом бўляпти, ҳатто шимолий районларда ҳам ҳаво бир оз бўшашди.

Баҳорнинг биринчи ойи — мартда Иттифоқимиз Европа қисмининг шимолий районларидан келиши кутилган совуқ ҳаво массаси ҳавони унча совутмайди. Чунки Ўрта Ер денгизи ва Яқин Шарқда циклонларнинг интенсив ҳаракат қилиши, жануб-ғарб томондан келадиган оқимлар бизга иссиқ ҳаво олиб келади.

Шунинг натижасида мартда ҳароратнинг тез-тез ўзгариб туриши кутилади.

Ойнинг иккинчи беш кунлигида республиканинг кўпчилик районларида 5-10 даража совуқ бўлиши мумкин. Шимолий районларда эса совуқ 12 даражагача бўлади, жанубда 0-5 атрофида бўлади. Кундузлари 2-7, айрим жойларда 10 даражагача иссиқ бўлади.

Иккинчи декадада ҳарорат бир оз кўтарилади. Жанубий районларда кечалари 10-15, кундузлари 20-25 даража иссиқ бўлади.

Учинчи декадада шимолий районларда 0-5 атрофида совуқ, бошқа жойларда 2 даража совуқ билан 3 даражагача иссиқ бўлади.

Умуман олганда, ўртача ойлик ҳарорат нормага яқин бўлади, яъни шимолий районларда 6, жанубда 12 даража иссиқ бўлади.

Март ойи давомида тез-тез ёғингарчилик бўлиб туриши кутилади. Намгарчилик миқдори нормадан 1,5-2 марта кўп бўлади.

А. АВАНЕСОВА,
Тошкент узоқ муддатли обҳаво бюросининг бошлиғи.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Концерт. 9.30 — Шарқ куйлари. 10.10 — «Табассум» (радиожурнал). 11.35 — Қўшиқлар. 12.15 — «Эрталабки салом» (Москва). 13.30 — Концерт (сайловчиларнинг талабларига мувофиқ). 15.00 — «Милициянинг жанговар ёрдамчилари». 15.10 — Концерт (халқ талантлари). 15.50 — «Олмалиқдаги зарбдор қурилишда». 17.40 — Экран янгиликлари. 18.00 — «Музикали глобус». 18.40 Моцартнинг «Дон Жуан» операси мавзуида фантазия. 19.20 — Концерт (дружиначилар учун). 20.00 — «Ёшлик» радиостанцияси. 20.30 — Концерт. 21.00 — «Мамлакатлар ва қитъалар». 21.10 — Концерт (қишлоқ меҳнаткашлари учун). 22.20 — «Табассум» (такрорий эшиттириш). 23.10 — Концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — Кўрсатишлар программаси.

Рус тилида: 10.00 — Болалар учун мультфильм. 10.35 — «Бекнал» ороли сири» (бадиий фильм).

Ўзбек тилида: 11.55 — Болалар учун телетеатр. С. Нуров «Беғубор тонг». 12.35 — Хотин-қизлар, сизлар учун. 13.00 — Қозоқ тилида эшиттириш. 17.55 — Кўрсатишлар программаси.

Рус тилида: 18.00 — «Ахборот» информацион программаси.

Ўзбек тилида. 18.30 — Ўткир зеҳнлилар мушоираси. 19.50 — «Ахборот» информацион программаси. 20.20 — «Душанбагача омон бўлсанг» (бадиий фильм).

Рус тилида: 22.05 «Ҳаё» музикали лавҳа.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Москва кўрсатади.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

Фрунзе телестудиясининг эшиттиришлари.

3 МАРТ
ДУШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

17.55 — Кўрсатишлар программаси. 18.00 — Ўзбек тилида Қўғирчоқ телевизион театри.

Рус тилида: 18.25 — Теляингиликлар. 18.40 — Совет Армияси жангчилари учун, «Поэзия сафда».

19.00 — ҚОРАҚАЛПОҚ АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ ҲАФТАЛИГИНИНГ ТАНТАНАЛИ ОЧИЛИШИ. Алишер Навоий номидаги Давлат академик опера ва балет Катта театридан олиб кўрсатилади. Танаффус вақтида телеянгиликлар (Ўзбек тилида).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

12.55 — МОСКВА КУРСАТАДИ
ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

Рус тилида: 19.05 — Телефильм. 19.25 — «Баҳор учрашувлари». (Фильм-концерт).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — ДУШАНБА КУРСАТАДИ

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 2/III да кундуз Бўрон қуши, кечқурун Бой ила хизматчи.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 2/III да кундуз Жон қизлар, кечқурун Фарғона тонг отгунча.

КИНО

Ака-ука Карамазовлар — САНЪАТ САРОЙИ (1 ва 2-серияси кундуз соат 2 яримда, 3-серияси кундуз 5 ярим, 7 ярим ва 9 да), «ЧАЙКА (3-серияси кундуз ва кечқурун).

Ёшлик-бебошлик — «ЎЗБЕКИСТОН», «НАВОИЙ номли, «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Разведкачилар — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Спартак (1 ва 2-серия) — «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Тошдаги достон (1 ва 2-серия) — НАВОИЙ номли (кундуз соат 2 ва 5 да).

1969 йил 14 март кундуз соат 3 да, Тошкент халқ хўжалик институтининг илмий совети мажлисида (Олмазор кўчаси, 183-уй) иқтисод фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

У. Холботирова. «Фарғона водийсидаги пахта экувчи совхозларнинг интенсив ишлаб чиқариш масаласи ҳақида» деган темада.

А. И. Горячкин: «Сирдарё областида чорвачиликнинг иқтисодлаштирилиши ва жойлаштириш системаси» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

Диссертациялар билан институт кутубхонасида танишиш мумкин.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

2 мартда

М. ҚОРИЁҚУБОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ ВА ЭСТРАДА АРТИСТЛАРИНИНГ КОНЦЕРТИ

Концертда Ўзбек ашула ва рақс ансамбли — «ШОДЛИК»; Ўзбекистон ССР, Туркманистон ССР ва Қорақалпоғистон АССР халқ артисти

Комилжон ОТАНИЁЗОВ;

Ўзбекистон ССР халқ артистлари Қундуз МИРКАРИМОВА, Муҳаммаджон МИРЗАЕВ; Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар Қувондиқ ИСКАНДАРОВ, Вилоят ОҚИЛОВА; солистлар Сора ШУКУРОВА, Гулшод ОТАБОЕВА, Тўхта РИСМЕТОВА, Қизлархон ДУСМУҲАМЕДОВА ва бошқалар қатнашади.

«Шодлик» ансамблининг бадиий раҳбари ва бош балетмейстери, Ўзбекистон ССР халқ артисти Исаҳор ОҚИЛОВ; музика раҳбари — Ўзбекистон ССР халқ артисти Муҳаммаджон МИРЗАЕВ.

Программани Ғуломтожи АЪЛОЕВ олиб боради.

Концерт кеч соат 8 да бошланади.

Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 да, район кассаларида 12 дан сотилади.

ОВЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг 20 февралдаги 203 р номерли кўрсатмасига асосан 1969 йил баҳорда ўрдак, ғоз, лойхўрак ва бошқа сувда сузувчи қушларни овлаш

ТАҚИҚЛАНАДИ.

УЗБЕКОХОТРИБАКСОЮЗ.

ҲАММА ТАШКИЛОТ, МУАССАСА ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР АҲОЛИСИ ДИҚҚАТИГА!

Тошкент шаҳар телефон тармоғи бошқармаси маълум қиладики, фойдаланиш учун янги телефон станциялари тайёрланаётганлиги муносабати билан ва ҳамма тармоқларни 6 рақамли номерга ўтказилиши сабабли Киров район АТС номерлари 1 мартдан 28 (Б—8) индексидан 35 (В—5)га ўзгартирилди: (масалан 28-11-11 номери 35-11-11 номерига).

Гражданлар телефон номерини теришда янглишманг.

Шаҳар телефон тармоқларига кейинчалик киритилган ўзгаришлар ҳақида қўшимча эълон қилинади.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ТЕЛЕФОН ТАРМОҚЛАРИ БОШҚАРМАСИ.

МАХСУС КОНСТРУКТОРЛИК БЮРОСИГА

инженерлар; етакчи катта инженер ва инженер вазифасига конструкторлар, патентшунослар, 2-4 разрядли токарлар, 2-5 разрядли электромонтёрлар, тунукасозлар, слесарлар, машинисткалар, шоферлар, нусха кўчирувчилар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Глинка кўчаси, 3 «А» уй (3, 18, 23-автобусларнинг «Киров парки» бекати). Телефонлар 5-06-47, 5-15-03.

УЗБЕКИСТОН ССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИ СЕЙСМОЛОГИЯ ИНСТИТУТИГА

катта бухгалтер, хўжалик мудири, сейсмик разведка бўйича катта инженерлар, катта геологлар, геологлар, инженерлар; электроразведка бўйича оператор, материалларни камерада ишлаш бўйича сейсмолог; сейсмик станцияда ишлаш учун оптик механиклар, техниклар, дала шароитида ишлаш учун 7-10 синф ҳажмида маълумотли кишилар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар-52, Обсерватория кўчаси, 85-уй, 11-хона. Телефон 2-8-06-43.

А. Навоий номли академик катта театри

2 мартга эълон қилган «ҚИРҚ ҚИЗ» балетини

13 мартга

КЎЧИРАДИ

Сотиб олинган билетлар ўтади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — В36545. Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323, Масъул секретарь — В34455, Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283, Партия турмуши — В33469, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — В31216, Халқаро ҳаёт — В37604 Коммунистик тарбия — В31455 Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — В34780, Совет қурилиши — В33258, Қишлоқ хўжалиги — В37604, Адабиёт ва санъат — В32036, В37221, Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451, Маҳаллий ахборот ва спорт — В32347, Оммавий ишлар ва хатлар — В38679, В33553, Иллюстрация — В34524, Стенографистка — В37343, Корректура — В37162, Эълонлар — В38142 Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ: Андижон — 48—85, Бухоро 31—41, Қарши 22—82, Наманган 21—88, Нукус 42—72, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Фарғона 41—88, Урганч 34—55

№ Б. — 52. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64633. Р. 02716.